

تأثیر دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران

حسین روزبه^۱

دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۳/۱۳

تأیید مقاله: ۱۳۹۹/۰۶/۱۹

چکیده

تحولات پرشتاب منطقه غرب آسیا و تأثیرگذاری سریع و مستقیم آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی یکی از اصلی‌ترین موضوعات سیاست‌گذاری و سیاست‌ورزی برای جمهوری اسلامی است. حضور آمریکا در عراق به‌عنوان کانون این تحولات پرشتاب و فعالیت‌های این کشور در عراق سبب شکل‌گیری دغدغه‌های امنیتی در ایران شده است. از آنجاکه دیپلماسی عمومی آمریکا در محیط عراق به‌عنوان پیشران فعالیت‌های آمریکا در عراق پساشغال و به‌ویژه در سال‌های اخیر می‌باشد، این نوشتار به‌دنبال تحلیل تأثیرات فعالیت‌های دیپلماسی عمومی آمریکایی‌ها در عراق جدید بر امنیت ملی جمهوری اسلامی است. از این‌رو با تمرکز دقیق و عمیق، داده‌های متنوعی در سه حوزه (مصاحبه، حضور میدانی و تحلیل محتوای اسنادی) جمع‌آوری و مورد تحلیل قرار گرفته و در پایان داده‌های محوری به‌دست‌آمده بر امنیت ملی ایران اثرسنجی شد.

کلید واژه‌ها

دیپلماسی عمومی؛ قدرت نرم؛ امنیت ملی؛ عراق جدید

۱. عضو هیات علمی دانشگاه جامع امام حسین علیه السلام

مقدمه

یکی از پایه‌های اصلی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، برقراری ثبات و امنیت با رعایت حسن همجواری و هم‌زیستی مسالمت‌آمیز با روابط گسترده سیاسی، اقتصادی و فرهنگی در عراق است. برای رسیدن به این مطلوب و تأمین امنیت ملی پایدار و بی‌اثرسازی تهدیدات خارج از مرزهای امنیتی جمهوری اسلامی ایران شناخت عوامل مؤثر بر فضای سیاست عراق ضروری می‌نماید. بدون تردید، نقش‌آفرینی سیاست خارجی آمریکا در این کشور، بخش مهمی از تحولاتی است که به‌طور مستقیم بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران اثرگذار می‌باشد. بنابراین، شناخت سیاست‌های تهدیدکننده امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران در عراق مسئله مهمی است که برای تأمین امنیت آن می‌باید مورد بررسی و توجه دقیق قرار گیرد (مصاحبه با کاظمی قمی، ۱۳۹۷).

با گسترش عکس‌العمل‌های دنیای اسلام و با بالاتر رفتن هزینه جنگ به‌ویژه در عراق، استفاده از قدرت سخت آن‌هم به شکل نظامی آن مورد تردیدهای جدی قرار دارد (آلبرایت و آرمیتاژ، ۲۰۰۷). بنابراین، در کنار استفاده از قدرت سخت ضرورت استفاده از قدرت نرم یا حداقل ترکیب آن با قدرت سخت به یکی از موضوعاتی تبدیل شد که می‌باید در دکترین (رهنامه) امنیت ملی آمریکا لحاظ شود. بنابراین، رویکرد ترجیح و ارتقای قدرت نرم در دوران پسمانزعه در بحران‌های پیش روی امنیت ملی آمریکا در عراق به یکی از اصلی‌ترین ترجیح‌بندهای متخصصان سیاست خارجی امنیت ملی و یا کارشناسان رسمی دستگاه‌های سیاسی امنیتی اطلاعاتی در واشنگتن تبدیل شد (کروز، ون اورا، ۲۰۰۹).

مرسوم‌ترین و رایج‌ترین روش استفاده از قدرت نرم در سیاست خارجی و راهبرد امنیت ملی آمریکا گسترش فعالیت‌های دیپلماسی عمومی در سال‌های پس از بحران در عراق می‌باشد. در چنین وضعیتی، دیپلماسی عمومی آمریکا به یکی از اصلی‌ترین روش‌های مدیریت بحران برای تثبیت امنیت ملی و سیاست خارجی آمریکا در این کشور تبدیل شد. اثربخشی این راهبرد در کنار رویکرد ایجابی و اقناعی و تکیه بر توانمندی‌های آمریکا در این حوزه باعث شد تا جایگاه دیپلماسی عمومی در دکترین امنیت ملی و برنامه سیاست خارجی آمریکا به نحو چشمگیری ارتقا یافته و به عنصری کلیدی و بنیادین تبدیل شود. این ارتقا و گسترش نقش تا

آنجا پیش رفته است که ستون اصلی راهبرد امنیت ملی آمریکا در عراق پس از سال ۲۰۰۶ را دیپلماسی عمومی تشکیل می‌دهد.

از این رو، می‌توان گفت راهبرد استفاده از قدرت نرم در چارچوب دیپلماسی عمومی یکی از اصلی‌ترین نقش‌ها و جایگاه‌ها را در دکترین سیاست خارجی و امنیت ملی آمریکا برای مدیریت عراق بعد از اشغال داشته و دارد. از این رو بخش مهمی از راهبردهای سیاست خارجی آمریکا در عراق پس از بحران را می‌توان با تمرکز بر حوزه فعالیت‌های دیپلماسی عمومی آمریکا به دست آورد.

بنابراین، شناخت سیاست خارجی آمریکا در عراق بستگی بسیار زیادی به شناخت دیپلماسی عمومی این کشور در عراق دارد. منطبق بر قانون ظروف مرتبطه در حوزه امنیت منطقه‌ای تحولات داخلی این کشور باعث خواهد شد تا امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران نیز از این تحولات در حوزه‌های مختلفی متأثر شود؛ بنابراین، تأمین امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران نیاز به شناخت دقیق سیاست خارجی آمریکا به عنوان یک قدرت و اگر با جمهوری اسلامی ایران و دارای اثر در این کشور دارد.

از آنجاکه سیاست خارجی آمریکا در عراق در دیپلماسی عمومی آن نهفته است و دیپلماسی عمومی این کشور در عراق به خوبی بررسی و شناخته نشده است. مسئله این نوشتار، شناسایی ویژگی‌های دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق جدید است.

پرسش اصلی

دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق چه تأثیری بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران دارد؟

پرسش‌های فرعی

برنامه‌های دیپلماسی عمومی آمریکا که در این کشور اجرا می‌شود، چیست؟

ویژگی‌های دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق جدید چیست؟

پیشینه تحقیق

شیخ‌الاسلامی و نوری (۱۳۹۶) از طریق انتشارات وزارت امور خارجه کتاب دیپلماسی عمومی جلد ۱ را به نگارش درآورده‌اند. شیخ‌الاسلامی و نوری در این کتاب به تاریخچه

دیپلماسی عمومی و مفاهیم مرتبط با دیپلماسی عمومی و قدرت نرم و قدرت هوشمند الزامات دیپلماسی عمومی و دیپلماسی عمومی نظریه‌های روابط بین‌الملل ارتباطات و دیپلماسی عمومی پرداخته‌اند.

بیگدلی (۱۳۹۵) کتاب خط مقدم دیپلماسی عمومی امریکا نوشته "ویلیام راف" را ترجمه کرده و در حقیقت منعکس‌کننده دستورالعمل‌های اجرایی است که سفارتخانه‌های این کشور برای دیپلمات‌ها و کارمندان خود در حوزه دیپلماسی عمومی صادر نموده است. این اثر عموماً بر روندهای اجرایی دیپلماسی عمومی و دستورالعمل‌های جاری برای اجرای دیپلماسی عمومی امریکا تمرکز دارد.

خسروی و حاتمی‌کیا (۱۳۹۲) کتاب "دیپلماسی عمومی و قدرت نرم" را منتشر کردند این کتاب دربردارنده نگاه توصیفی به دیپلماسی عمومی امریکا در قبال جمهوری اسلامی ایران بین سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۲ می‌باشد.

ایزدی (۱۳۹۰) پایان‌نامه دکترای خود را در دانشگاه ایالتی لوئیزیانا با عنوان "دیپلماسی عمومی امریکا در قبال ایران؛ ساختارها، بازیگران و محافل سیاست‌گذاری" انجام داد. ایزدی در این کار، بسط و تفسیر قابل توجهی را از تلاش شبکه دیپلماسی عمومی امریکا در رابطه با ایران نشان می‌دهد.

"کاترین، براون"^۲ (۲۰۱۷) در پژوهش راهبردی خود در مرکز مطالعات راهبردی و بین‌الملل با عنوان دیپلماسی عمومی و امنیت ملی^۳ به ارزیابی خود از فعالیت‌های دیپلماسی عمومی امریکا و تأثیر این فعالیت‌ها بر امنیت ملی امریکا پرداختند. "کاترین" و "براون" در این پژوهش به بررسی نقاط ضعف و قوت دیپلماسی عمومی امریکا و جایگاه مهم و اساسی این موضوع در امنیت ملی امریکا پرداخته‌اند. برای تأثیرگذاری بیشتر دیپلماسی عمومی بر امنیت ملی امریکا راهکارها و پیشنهادات راهبردی و اجرایی مختلفی را مطرح می‌نمایند.

1. U.S. Public Diplomacy toward Iran: Structures, Actors and Policy Communities

2. Katherine and Brown

3. Public Diplomacy and National Security

"وایو"^۱ (۲۰۱۵) در پژوهش خود در نشریه "مطالعات اسلامی و خاورمیانه"^۲ با تمرکز بر فعالیت‌های دیپلماسی عمومی آمریکا در غرب آسیا به صورت اجمالی به توضیح فعالیت‌های دیپلماسی عمومی آمریکا در غرب آسیا برآمده است.

"تروست" و "والین"^۳ (۲۰۱۳) در راهبرد تبادلات آموزشی ستون اصلی دیپلماسی عمومی آمریکا^۴ که مرکز پروژه امنیت آمریکا منتشر کرد، معتقدند که دیپلماسی عمومی یکی از اصلی‌ترین شیوه‌های تأمین منافع و امنیت ملی آمریکاست و برای عملیاتی‌نمودن بهتر دیپلماسی عمومی به یکی از اصلی‌ترین شیوه‌های مرسوم آن یعنی تبادلات دانشگاهی باید پرداخت.

"ناکامورا" و "وید"^۵ (۲۰۰۹) در مرکز تحقیقات کنگره در سال ۲۰۰۹ سند راهبردی را با عنوان "دیپلماسی عمومی آمریکا، پیشینه و موضوعات جاری"^۶ تهیه و به قوه مقننه آمریکا برای طرح‌ریزی قوانین مرتبط با دیپلماسی عمومی آمریکا پیشنهاد دادند. در این سند کنگره مجلس نمایندگان و سنا برای حمایت از اقدامات گسترده‌ای چون مبادلات آکادمیک تقویت و راه‌اندازی "ان. جی. او."^۷ مکان‌های فرهنگی توزیع محصولات فرهنگی، راه‌اندازی مراکز و اتاق‌های فکر و مراکز غرب‌شناسی و ساختاراجرای برنامه‌ها و پروژه‌های مورد نظر آمریکا در دنیای اسلام به سیاست‌مداران، قانون‌گذاران و مجریان سیاست خارجی یادآور می‌شود.

"آرمیتاژ" و "آلبرایت"^۸ (۲۰۰۸) با مدیریت کارگروه راهبردی تدوین راهبردی تحت عنوان (تغییر مسیر)^۹ به دولت بعدی آمریکا (اوباما) ضرورت داشتن راهبرد مشخص در حوزه دیپلماسی عمومی را یادآور و متذکر می‌شوند. در این سند راهبرددانان آمریکایی ضمن

-
1. YU
  2. Journal of Middle Eastern and Islamic Studies
  3. Trost, wallin
  4. Academic Exchange: A Pillar of American Public Diplomacy
  5. Nakamura and Weed
  6. US. Public Diplomacy: Background and Current Issues
  7. N.G.O
  8. Armitage and Albright
  9. Changing Course: A New Direction for U.S. Relations with the Muslim World

برشمردن علل آسیب دیدن تصویر امریکایی‌ها در زمان دولت بوش، بر ضرورت تلاش گسترده دولت بعدی (اوباما) برای ترمیم این چهره تأکید دارند.

"نای"^۱ و "آرمیتاژ"^۲ (۲۰۰۷) در مرکز مطالعات راهبردی و بین‌الملل در سند راهبردی "امریکای امن‌تر"^۳ گزارش کمیسیون قدرت هوشمند امریکا را ارائه می‌نمایند. این سند دیپلماسی عمومی را به‌عنوان یک ابزار اصلی و مهم در تأمین امنیت ملی امریکا، سیاست خارجی موفق و راهبردی قدرت هوشمند ارزیابی می‌نمایند.

"ساتلوف" (۲۰۰۶) در گزارشی با عنوان "چگونه جنگ اندیشه‌ها و اعتقادات را ببریم"^۴ به ترسیم راهبرد کلی دیپلماسی عمومی امریکا در رابطه با دنیای اسلام و عرب می‌پردازد. "عامر"^۵ (۲۰۰۴) در مؤسسه بروکینگز در پژوهش راهبردی با عنوان "نیاز به ارتباط، چگونه چگونه دیپلماسی عمومی امریکا با دنیای اسلام را ارتقا بخشیم"^۶ به بررسی راهبردهای تعاملی تعاملی امریکا با دنیای اسلام می‌پردازد.

تعریف مفاهیم

اصطلاح دیپلماسی عمومی با هدف ارتباط حکومت امریکا با شهروندان سایر کشورها ابداع شد. دیپلماسی عمومی شامل برنامه‌های فرهنگی و آموزشی و تبادل آن با شهروندان سایر کشورها و در چارچوب حمایت‌های دولتی می‌باشد. دیپلماسی عمومی می‌تواند از طریق کانال‌های رسمی یا خصوصی و نیز توسط مؤسسات یا افراد صورت بگیرد.

تأثیرگذاری و شکل‌دهی افکار عمومی به‌وسیله دولت امریکا در کشورهای دیگر، تعامل گروه‌های خصوصی و منفعتی یک کشور با نظایرشان در کشورهای دیگر، گزارش مسائل خارجی و تأثیر آن بر سیاست خارجی، ارتباط بین‌فرهنگی، ازجمله ابعاد دیپلماسی عمومی است. بر مبنای این دیدگاه در این حالت، محوریت با جریان فراملی اطلاعات و عقاید است. دیپلماسی عمومی در سیاست خارجی هر کشور به دو صورت محقق می‌شود: مدیریت

1. Joseph Nye
2. Richard Armitage
3. A smarter more secure America
4. How to Win the War of Ideas
5. Amr
6. The Need to Communicate: How to Improve U.S. Public Diplomacy with the Islamic World

سازمان‌های دیپلماتیک رسمی و به‌صورت خودجوش و در راستای سیاست‌های کلان کشور (گرولینگ^۱، ۱۹۹۷: ۳۵).

تعاریف مختلف امنیت ملی را برای رسیدن به تعریف جامع مرور خواهیم کرد. دایره‌المعارف علوم اجتماعی در تعریف خود از امنیت ملی "توان یک ملت در حفظ ارزش‌های داخلی از تهدید خارجی را برابر می‌داند". در زمانی که عموماً تهدید با ابزار فیزیکی آن یعنی تهدید نظامی برابر دانسته می‌شد. مفاهیمی چون امنیت نیز در نسبت با فقدان تهدید فیزیکی و نظامی علیه یک ملت برابر دانسته می‌شود. به همین خاطر، در این‌باره اندیشمندان حوزه سیاست و قدرت بین‌الملل تعریف خود را از امنیت ملی مبتنی بر نبود تهدید فیزیکی و نظامی علیه یک ملت تعریف می‌کردند.

"برژینسکی" مشاور امنیت ملی سابق آمریکا در تعریف خود از امنیت ملی معتقد است که وجود شرایطی مبتنی بر حفظ و برقراری اقداماتی که کشور را از اعمال نفوذ دشمن مصون می‌دارد (خلیلی، ۱۳۶۹: ۳).

"رابرت ماندل" در نگاه خود به امنیت ملی می‌انگارد که امنیت ملی شامل تعقیب روانی و مادی است که از شئون حاکمیتی است تا تهدیدات مستقیم خارج نسبت به بقای رژیم سیاسی، نظام شهروندی، شیوه زندگی و شهروندان خود دفع نموده و آنها را از این خطرات محافظت نماید (ماندل، ۱۳۹۶: ۴۲).

روش تحقیق

نوع تحقیق به‌کاررفته در این پژوهش کیفی و روش داده‌بنیاد^۲ می‌باشد. در این پژوهش پس از جمع‌آوری داده‌ها و براساس مدل کدگذاری "چارمز" (۲۰۰۶) در دو گروه مطالعه میدانی و مصاحبه‌ها محوربندی موضوعات انجام شده است. دیپلماسی عمومی کلاسیک در بردارنده پنج محورفرعی (مبادلات دانشگاهی «آکادمیک»، رادیو و تلویزیون‌های دولتی، برنامه مبادله، فضاها و مراکز امریکایی) می‌باشد که در کشور عراق اجرایی می‌شود.

-
1. Grouling
  2. Grounded Theory

در گروه دوم که به بررسی اسناد و گزارش‌های مکتوب موجود در رابطه با این تحقیق صورت گرفت، روش تحلیل بررسی کیفی محتوای تلخیصی می‌باشد. طبق روش تحلیل کیفی محتوی تلاش بر این بوده است تا با کدگذاری باز، محوری و زمینه‌ای، مقولات محتوایی موجود در متون و اسناد و گزارشات، مورد بررسی و شناسایی قرار گرفته و محورهای اصلی و فرعی استخراج شده است. در این گروه نیز محور اصلی (دیپلماسی عمومی کلاسیک) استخراج شده است. در بررسی متون در محور دیپلماسی عمومی کلاسیک محورهای پنج‌گانه فرعی که شامل (مبادلات دانشگاهی «آکادمیک»، رادیو و تلویزیون‌های دولتی، برنامه مبادله، فضاها و مراکز امریکایی) می‌باشد.

قدرت نرم

تحولات گسترده در منابع قدرت ملی و افزایش روزافزون تأثیرگذاری انقلاب فناوری و نقش‌آفرینی این موضوع باعث شد تا در مفهوم و کاربرست قدرت در تعریف سنتی خود تغییرات گسترده‌ای به وجود آید. علی‌رغم اینکه در ابداع واژه قدرت نرم از افراد دیگری چون پرفسور حمید مولانا و سوزان ناسل قبل از جوزف نای، نام برده می‌شود، اما با تمرکز رسانه‌ها و محافل علمی بر نام "جوزف نای" باعث شد تا وی به اشتهار مؤثری برسد که توانسته است کاربرست این تحولات در مفاهیم قدرت را توضیح دهد، رئیس سابق شورای اطلاعات ملی آمریکا، معاون امنیت بین‌الملل پنتاگون و استاد برجسته دانشکده حکمرانی کندی دانشگاه هاروارد^۱ در سال ۱۹۹۰ در نوشتار خود با عنوان "تحول ماهیت قدرت جهان" به این مفهوم پرداخت.

جوزف نای در این نوشتار بر دو نکته جدید (منابع قدرت و شیوه اعمال) تأکید می‌کند. وی در مقاله مذکور از تغییر منابع قدرت از منابع سنتی قدرت نظیر (سرزمین، جمعیت، نیروی نظامی و...) به عناصر غیرمادی قدرت نیز (توان اقتصادی) تأکید دارد. در کنار این تغییر شیفت پارادایمی شیوه اعمال قدرت را از اجبار به تشویق و جذابیت برای ساماندهی و تعیین اولویت‌ها و ارزش‌ها و تمایلات دیگران و تغییر رفتار آنها مبتنی بر رویکرد مدنظر کشور

---

1. Harvard Kennedy School

قدرتمندتر مطرح نمود که نای برای توضیح این بخش اخیر نظریه خود واژه (قدرت نرم) را برگزید (نای، ۱۹۹۰: ۱۸۵ - ۱۷۱).

در همان سال نای در مقاله دیگری با عنوان (قدرت نرم) ابعاد جدیدی از این نگاه خود به قدرت نرم را مطرح نمود. نای در بسط نگاه خود اذعان کرد که قدرت دیگر تنها منابع مادی قدرت نیست، بلکه شاخص میزان قدرت به توانایی ایجاد تغییر در رفتار دیگران بستگی تام دارد (نای، ۱۹۹۰: ۱۵۲). نای نهایتاً در تعریف نظریه جدید خود در سال ۱۹۹۰ به شرح زیر می‌پردازد: قدرت متقاعدکنندگی یا نرم، توانایی یک کشور در تعریف هویت و منافع خود به‌صورتی که دیگران ارزش‌ها و اولویت‌ها خود را به آن تعریف و تفسیر نمایند. این روش کشورداری می‌باید از طریق تعریف جذابیت‌های فرهنگی و ارزش‌های خود به‌صورت جهان‌شمول و تعیین هنجارهای بین‌المللی و رژیم‌های حکمرانی بین‌المللی توسط یک کشور شود (نای، ۱۹۹۰: ۱۷۸).

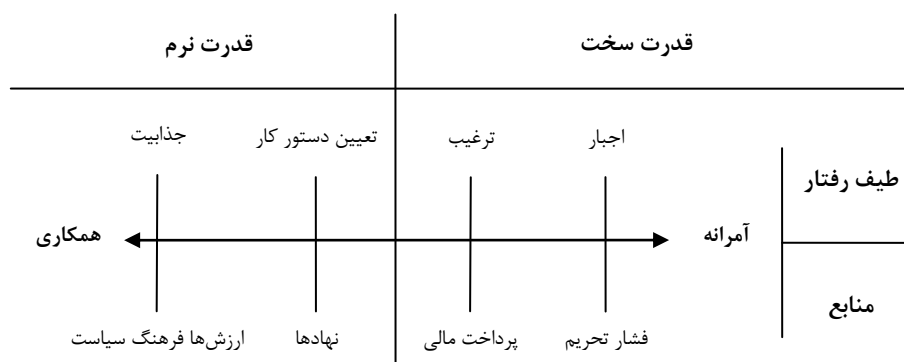
در سیر قدرت نرم به‌مثابه یک گفتمان رایج در عرصه سیاست جهانی سال ۲۰۰۴ نقطه عطفی به‌حساب می‌آید. در این سال، نای کتاب اصلی خود را با عنوان "قدرت نرم، ابزار مناسب برای حکمرانی جهانی" نگاشت. نای در این کتاب به‌عنوان اصلی‌ترین نوشته خود پیرامون قدرت نرم این مفهوم را این‌گونه تعریف می‌نماید:

قدرت نرم را توانایی شکل‌دهی به تمایلات و علایق و اولویت‌ها و ارزش‌ها به‌وسیله یک دارایی با ارزش ولی نامملوس از قبیل شخصیت‌های جذاب، فرهنگ و ارزش‌های سیاسی، نهادهای سیاسی پرطرفدار و همچنین مشروع‌سازی سیاست از منظر اخلاق و منطق می‌پندارد (نای، ۲۰۰۰: ۱۲۰ - ۱۰۰).

رسانه‌ها، سرگرمی، تبادلات آکادمیک، نهادسازی اجتماعی، دسترسی به نظام آموزشی آمریکا و... از جمله شیوه‌هایی است که "نای" معتقد است از طریق آن می‌توان به گسترش قدرت نرم آمریکا پرداخت (نای، پیشین). اما "نای" مهم‌ترین شیوه قدرت نرم برای گسترش منافع و ارزش‌های آمریکایی را دیپلماسی عمومی می‌پندارد. "نای" معتقد است در قالب راهبرد دیپلماسی عمومی سه راهکار ارتباطات روزانه با مردم، ارتباطات راهبردی موضوعی و

گسترش روابط بلندمدت با افراد کلیدی در کشورهای هدف خلاصه می‌شود. از این رو، خلاصه آراء و راهکارهای نای در کتاب قدرت نرم به صورت زیر بیان می‌شود.

جدول ۱. مقایسه ابعاد قدرت از حیث رفتارها و منابع از دیدگاه نای (نای، ۲۰۰۶)

دیپلماسی عمومی

اصلی‌ترین شیوه‌های اجرایی‌سازی قدرت نرم، استفاده از دیپلماسی عمومی می‌باشد. به این شیوه از رفتار سیاست خارجی یک دولت در رابطه با مردم کشور دیگر برای دستیابی به اهداف خود، دیپلماسی عمومی اطلاق می‌شود. برای درک دقیق و کاربردی دیپلماسی عمومی نیاز به جستجوی نظرات محققین و نویسندگان ضرورتی اجتناب‌ناپذیر می‌نماید که در ادامه به آن پرداخته می‌شود.

مرکز "مورو"، دیپلماسی عمومی را این‌چنین تعریف می‌نماید: تأثیرگذاری بر نگرش‌های عمومی برای شکل‌دهی و اجرای سیاست‌های خارجی و شامل ابعادی از روابط بین‌المللی می‌داند که فراتر از دیپلماسی سنتی عمل می‌کند و عواملی نظیر شکل‌دهی به افکار عمومی در سایر کشورها، تعامل میان منافع گروه‌های خصوصی یک کشور با منافع گروه‌های خصوصی در شورای دیگر، برقراری ارتباط بین ارتباطات گران نظیر دیپلمات‌ها و فرستادگان به خارج، و سرانجام فرایندهای ارتباطات میان‌فرهنگی از جمله عناصر این دیپلماسی هستند (آشنا، ۱۳۸۶: ۵۳).

1. Edward Murrow Center for Public Diplomacy

سازمان اطلاع‌رسانی آمریکا^۱ در تعریف از دیپلماسی عمومی چنین آورده است: دیپلماسی عمومی به دنبال تقویت منافع ملی آمریکا از طریق ایجاد فهم، اطلاع‌رسانی و نفوذ از طریق گفتگوهای گسترده بین شهروندان و مؤسسات امریکایی با هم‌تایان خود در خارج از کشور است (بروشور سازمان اطلاع‌رسانی، ۱۹۹۸).

"رتینبرگ"، "پت" و "گالاگر"^۲ در مقدمه گزارش اعتبارات دیپلماسی عمومی آمریکا در سال ۲۰۰۰ دیپلماسی عمومی را چنین تعریف می‌نماید: دیپلماسی عمومی امنیت ملی و منافع دیگر آمریکا را از طریق ایجاد فهم، اطلاع‌رسانی و نفوذ بر مخاطبان خارجی و سیاست‌سازان ارتقا می‌بخشد. این فعالیت از طریق گسترش گفتگو و ارتباط بین مؤسسات و شهروندان امریکایی با دیگر هم‌تایانشان در خارج انجام می‌پذیرد (رتینبرگ، پت و گالاگر، ۲۰۰۰: ۱۱).

کمیسیون مشورتی دیپلماسی عمومی آمریکا در سال ۲۰۱۰ در گزارش ارزیابی دیپلماسی عمومی باتکیه بر تجارب و فعالیت‌های پیشین آمریکا دیپلماسی عمومی آمریکا را این‌گونه تعریف می‌نماید: دیپلماسی عمومی عبارت است از مجموعه‌ای از برنامه‌ها و فعالیت‌های مختلفی که وزارت خارجه آمریکا برای نفوذ در کشورهای هدف، اجرا می‌کند. این برنامه‌ها در سه حوزه مردم، نخبگان و حکومت عملیاتی می‌شود. دیپلماسی عمومی آمریکا در این کشورها به دنبال ایجاد تغییرات در سبک زندگی مردم، تفکر نخبگان و راهبردهای حکومت‌ها می‌باشد تا از طریق ترسیم آرمان‌ها و ترویج ارزش‌ها و تثبیت منافع آمریکا در آن کشور امنیت ملی و منافع آمریکا تأمین گردد (کمیسیون مشورتی دیپلماسی عمومی، ۲۰۱۰: ۴۵).

دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق

فعالیت‌های دیپلماسی عمومی آمریکا که مستقیماً توسط نهادهای رسمی آمریکا در عراق انجام می‌شود دربردارنده طیفی از فعالیت‌های رسمی است که در محیط داخلی عراق در حوزه مردم، نخبگان و دولت انجام می‌شود. این فعالیت‌ها در قالب اقدامات و فعالیت‌هایی (چون شبکه رادیو و تلویزیون الحره، برنامه‌های مختلف مبادله، مراکز امریکایی، مبادلات آموزشی) انجام می‌گیرد که در ادامه به صورت دقیق‌تر توضیح داده خواهد شد.

1. United States Information Agency
2. Ritenburg, Pete and Gallagher

- شبکه رادیو تلویزیون "الحره"

امریکائی‌ها پس از ورود به عراق و در راستای مدیریت اذهان و قلوب مردم و نخبگان عراقی و منطقه درصدد راه‌اندازی ساختاری برای تحقق این موضوع برآمدند. در مسیر راه‌اندازی شبکه رادیو تلویزیونی (الحره) هیئت مدیره صدا و سیمای امریکا و زیرمجموعه غرب آسیای آن، یعنی اداره خاورمیانه‌ای شبکه‌های صدا و سیمای امریکا در آوریل سال ۲۰۰۴ تلویزیون الحره و شبکه ماهواره‌ای آن را راه‌اندازی نمودند (گزارش مالی هیئت رئیسه صدا و سیما، ۲۰۱۶: ۷۳).

- برنامه‌های الحره

تلویزیون الحره در روز با پخش بخش‌های متنوع خبری و تحلیلی از بدو تأسیس درصدد بود تا جای خود را میان رسانه‌های مؤثر بر افکار و قلوب مردم، دولت، و نخبگان عراق باز نماید. مهم‌ترین عناوین برنامه‌هایی که الحره با پخش آنها می‌کوشید تا به این نقش‌آفرینی دست یابد عبارت است از (هیئت مدیریت صدا و سیمای امریکا، ۱۳۹۵):

عراق امروز	چشم دموکراسی	امروز (البوم)	پرسش شما
صحبت‌های بین‌النهرین	امروز دنیا	اینجا	

(الحره، ۱۳۹۶)

تلویزیون الحره در مرحله دولت‌سازی در عراق نقش پررنگی ایفا نمود. تلویزیون الحره در این مقطع زمانی کوشید تا با رؤیانمائی از عراق آینده متحد با امریکا و همچنین همسان‌پنداری کشورهای اشغال‌شده‌ای چون آلمان و ژاپن با عراق اشغال‌شده مشروعیت مبارزه با اشغالگر را در ذهن و قلب مخاطب عراقی بزدايد و ازسوی دیگر با تقویت جریان سکولار مدنی مورد حمایت امریکا در عراق شروع به چهره‌سازی برای عراق متحد با امریکا در حوزه رسانه نمودند.

در مرحله بعد از سال ۲۰۰۸ و روی‌کارآمدن دولت عراق با قانون اساسی جدید با خروج نیروهای امریکائی از عراق و روی‌کارآمدن مجدد "نوری المالکی" الحره در تلاش بود تا علاوه بر راهبردهای سه‌گانه مرحله دولت‌سازی مدیریت تقاضاها و خواست‌های عمومی مردم

عراق را به دست گیرد. در این مرحله که دوران اوج فعالیت‌های دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق می‌باشد، الحرحه درصدد معرفی جریان‌های عراق و شبکه‌ها و جریان‌های اجتماعی ساخته شده توسط نهادها و مؤسسات امریکائی بود که پس از چند سال فعالیت اکنون در قالب جامعه مدنی عراقی اندک‌اندک آشکار می‌شدند. در این مرحله الحرحه کوشید تا ضمن هدایت رسانه‌ای جریان‌ها همسو با آمریکا در عراق مشکلات و موانع موجود در عراق را متوجه جریان حاکم در عراق نمایند.

- مبادلات دانشگاهی (آکادمیک)

وزارت خارجه آمریکا و معاونت دیپلماسی آن در واشنگتن از طریق هدایت بخش امور فرهنگی و آموزشی سفارتخانه‌های خود مدیریت و راهبری مبادلات آموزشی و فرهنگی با آمریکا را انجام می‌دهند. مبادلات آموزشی آمریکا و عراق از چنان اهمیتی برخوردار می‌باشد که دولت آمریکا مبادلات آموزشی را تبدیل به یکی از مهم‌ترین بندهای توافقنامه امنیتی واشنگتن بغداد نمود (وزارت خارجه آمریکا، ۱۳۹۷)

بعد از اشغال عراق تمرکز آمریکا برای مدلسازی از عراق آینده برای کشورهای غرب آسیا آنها را واداشت تا برای تغییر اذهان نخبگان عراقی و پرورش رهبران آینده عراق و گسترش نفوذ و تقویت منافع ملی آمریکا در عراق و غرب نیاز به مبادلات آموزشی در راهبرد دیپلماسی عمومی آمریکا افزون‌تر از قبل احساس شد. بنابراین، تقویت مبادلات آموزشی با عراق در دستور کار دیپلماسی عمومی آمریکا قرار گرفت (کمیسیون مشورتی دیپلماسی عمومی، ۲۰۱۰). مهم‌ترین برنامه‌های آموزشی دیپلماسی آمریکا در عراق عبارتند از:

- برنامه دانشجویان خارجی "فول برایت"

برنامه بورس فول‌برایت، برجسته‌ترین بورس تحصیلی است که توسط سناتور سابق امریکائی "جی فول برایت" در سال ۱۹۴۶ پایه‌گذاری شد. این فرصت مطالعاتی و بورس تحصیلی درصدد آن است تا به تربیت و پرورش متخصصان و اندیشمندان و دولت‌مردان آتی دنیا در سراسر جهان بپردازد. تا از طریق به‌قدرت‌رسیدن این تربیت‌شدگان در فردای این کشورها شبکه دولت‌مردان و اندیشمندان هم‌افق و هم‌فکر با خود را داشته باشند. درکنار

1. Fulbright Foreign Student Program

تربیت نسل آتی این کشورها افزایش فهم فرهنگ جهانی نیز از دیگر اهداف اجرایی برنامه بورس تحصیلی دانشجویان خارجی فول برایت می‌باشد (کمیسیون مشورتی دیپلماسی عمومی، ۲۰۱۰).

برنامه دانشجویان خارجی فول برایت در عراق که از سال ۲۰۰۲ در عراق آغاز شده است تا سال ۲۰۰۵ فقط بر مهاجرین سیاسی عراقی که در کشورهای خارج از عراق بودند، تمرکز می‌کرد (مؤسسه آموزش بین‌الملل، ۲۰۰۷: ۱).

این برنامه در قالب یک برنامه تابستانی شش‌هفته‌ای انجام می‌شود که تأثیرات فرهنگی با استفاده از برتری‌های علمی و آموزشی امریکایی‌ها در فرهنگ میزبان خود را دارند. بورس "فول برایت" که بزرگترین برنامه حمایتی تحصیلاتی در امریکاست، فرایند انتخاب خود را از بین دانشجویان ممتاز یا رهبران احتمالی کشورها انتخاب می‌کند. برنامه "فول برایت" از سال ۲۰۰۲ با هزینه مبلغی حدود ۱۱ میلیون دلار برای اندیشمندان عراقی و نخبگان متفرد راه سعی در تحت پوشش قراردادن نخبگان آموزشی علاوه بر فضای خود دارد (سفارت امریکا در عراق، ۱۳۹۶).

- برنامه تبادل رهبران جوان عراق

"برنامه تبادل رهبران جوان عراقی" یکی از اصلی‌ترین و پر حجم‌ترین برنامه‌های مبادله‌ای فرهنگی امریکا در عراق می‌باشد. این برنامه تبادل که یک برنامه پنج‌هفته‌ای است، توسط اداره فرهنگی - آموزشی سفارت امریکا در بغداد هدایت می‌شود. در هر سال حدود ۲۶۰ دانش‌آموز دبیرستانی و فارغ‌التحصیل عراقی را در یک تجربه بدیع در تابستان در امریکا برای دانش‌آموزان دبیرستانی عراق آماده می‌نماید (سفارت امریکا در عراق، ۱۳۹۶). این برنامه از بدو تأسیس و در سال ۲۰۰۷ تا سال ۲۰۱۷ برای حدود ۲۳۰۰ دانش‌آموز عراقی، امکان ارتقای توان مدیریتی و فرصت‌های آموزشی را فراهم نموده است (تراست و والین، ۲۰۱۳: ۶).

اکنون سفارت امریکا با تشکیل انجمن‌های مختلف سعی در شبکه‌سازی از این افراد دارد. برنامه تبادل رهبران جوان عراق عموماً در سه برنامه محوری توسط سفارت امریکا در عراق پیگیری و اجرا می‌شود (سفارت امریکا در عراق، ۱۳۹۶).

1. Iraqi Young Leaders Exchange Program (IYLEP)

- برنامه دستیار آموزش زبان خارجی "فول برایت"^۱

برنامه دستیار آموزش زبان خارجی فول برایت، برنامه‌ای نهم‌ماهه است که در آن آموزگاران جوان زبان انگلیسی فرصت می‌یابند تا مهارت‌های زبانی، تخصص، دانش و لهجه امریکائی زبان خود را ارتقا و بهبود ببخشند. همچنین این افراد مهارت‌های زبان عربی به دانشجویان امریکائی و تقویت کلاس‌های زبان خارجی دانشگاه‌های امریکائی را در برنامه کاری خود خواهند داشت. این برنامه با شرکت مشارکت‌کنندگان عراقی در گروه‌های مکالمه‌ای و سرفصل‌های فوق‌برنامه‌ای و پروژه چشم‌انداز جامعه ادامه می‌یابد (سفارت آمریکا در عراق، ۱۳۹۶).

- برنامه "بورس هربرت - همفری"^۲

برنامه "بورس هربرت - همفری" برای متخصصان نوظهور دوره‌های میان‌مدت ۱۰ ماهه‌ای را برگزار می‌نماید تا از این طریق متخصصان جوان بتوانند ظرفیت‌های تخصصی خود را ارتقا ببخشند. این ارتقای مهارت‌های تخصصی از طریق شرکت در برنامه تخصصی ۱۰ ماهه‌ای در دانشگاه‌های آمریکا محقق خواهد شد.

این برنامه تحصیلی غیرآموزشی توسط دانشگاه‌های امریکائی برای متخصصان جوان عراقی در دستور کار قرار دارد. در این برنامه متخصصان جوان عراقی برای شرکت در دوره‌های مرتبط با علاقه و تخصص خود به دانشگاه‌های آمریکا دعوت می‌شوند. در این برنامه علاوه بر ارتقاء توانمندی‌های مورد نیاز حرفه و تخصص خود از فرصت مشاوره اساتید دانشگاه‌های آمریکا و ایجاد ارتباط با نهادها و شرکت‌ها و مؤسسات فعال در موضوع برای متخصصین عراقی فراهم و مهیا می‌شود، تا در بازگشت این افراد به عراق بتوانند فرصت بیشتری برای همگراندودن عراق و آمریکا ایجاد نمایند (سفارت آمریکا در عراق، ۱۳۹۶).

- برنامه بورس رهبران دموکراسی ابتکار شرکای غرب آسیا^۳

برنامه بورس رهبران دموکراسی ابتکار شرکای غرب آسیا، برنامه‌ای سه‌ماهه است که برای فعالان جوان و رهبران اصلاحات دموکراتیک در غرب آسیا است. این برنامه با تمرکز پنج

-
1. Fulbright Foreign Language Teaching Assistant Program (FLTA)
  2. Hubert H. Humphrey Fellowship Program
  3. MEPI Leaders for Democracy Fellowship

هفته‌ای در قالب رویکردی دانشگاهی بر موضوعاتی چون سبک مدیریت، دموکراسی، گذار دموکراتیک، سیاست‌های تطبیقی، جامعه مدنی، ارتباطات، حل منازعات و مدیریت تغییر، اجرا می‌شود. شرکت‌کنندگان در این بورس آموزشی در بخش آکادمیک (پنج هفته اول) در موضوعات مختلف با رویکرد کاربردی به ارائه سمینارها و مناظره‌ها و بحث و گفتگو می‌پردازند. بعد از پایان آموزش دانشگاهی شرکت‌کنندگان به مدت ۷ هفته دیگر در یکی از سازمان‌های دولتی یا مدنی مرتبط با موضوع فعالیت شرکت‌کنندگان به کارورزی مشغول می‌شوند تا علاوه بر ارتقای توانمندی‌های مدیریتی و دانشی خود با شبکه‌ای از فعالان در موضوع فعالیت خود نیز آشنا شوند (سفارت آمریکا در عراق، ۱۳۹۶).

- فضاها و مراکز امریکایی^۱

راه‌اندازی خانه‌ها و مراکز امریکایی در هر یک از کشورهایی که سفارت‌خانه‌های امریکایی در آن حضور دارند، یکی از مهم‌ترین اقداماتی است که دیپلماسی عمومی آمریکا انجام می‌دهد. خانه‌ها و مراکز امریکایی به اماکنی گفته می‌شود که در فضاها عمومی، نقاط کلیدی و شهرهای مهم کشور میزبان به ارائه خدمات رایگانی چون اینترنت رایگان، توزیع فیلم و آثار منتشرشده فرهنگی جدید در آمریکا (نشریات فرهنگی علمی و برگزاری دوره‌های ارتقا و آموزش زبان انگلیسی) مبادرت می‌ورزند. از این رو، یکی از اصلی‌ترین و متداول‌ترین اقدامات دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق راه‌اندازی و مدیریت مراکز و خانه‌های امریکایی در نقاط مهم عراق می‌باشد. خانه‌ها و مراکز امریکایی در کشورهای میزبان یکی از اصلی‌ترین پایگاه‌هایی است که با ایجاد فهم، افزایش جذابیت‌ها به گسترش نفوذ فرهنگ و ارزش‌های امریکایی در جامعه میزبان اقدام می‌نماید (دجریجان، ۲۰۰۳: ۳۵).

مراکز امریکایی در عراق با ارائه خدمات رایگان در حوزه فرهنگ عمومی آمریکا (فیلم، موسیقی، کتاب، تاریخ، فرهنگ، آموزش زبان و...) عموماً در حال ارائه چهره جدید و مثبت از آمریکا در میان جامعه عراق به‌ویژه جوانان می‌باشند. مراکز امریکایی عموماً در حوزه‌های پرطرفدار و پرطرفیت فرهنگ عمومی سعی در ایجاد و تقویت ذهنیت ایجابی به روش غیرمستقیم در رابطه با حضور آمریکا در عراق و ارائه تصویر یک منجی نجات‌بخش از این

1. American Corner

کشور در عراق دارد که در نهایت با ایجاد ذهنیت مثبت در تأمین اهداف سیاست خارجی و نهایتاً امنیت ملی نقش‌آفرینی مؤثری دارند. مراکز و خانه‌های امریکایی در ساختار وزارت خارجه آمریکا تحت هدایت و مدیریت اداره کل برنامه‌های اطلاع‌رسانی بین‌المللی است که توسط معاونت دیپلماسی عمومی وزارت خارجه هدایت، مدیریت و برنامه‌ریزی می‌شود. طبق گزارش ارزیابی سال ۲۰۱۶ وزارت خارجه آمریکا از این خانه‌ها و مراکز امریکایی، اهداف آنها را به صورت زیر می‌توان برشمرد:

- برنامه‌های آموزشی

آموزش زبان انگلیسی؛	آموزش رهبران آینده
آموزش تاریخ و فرهنگ آمریکا	آموزش شبکه‌های اجتماعی
آموزش مدیریت عمومی؛	آموزش رهبران اجتماعی
آموزش آشنایی با اصول اولیه کسب‌وکار؛	کاربرد فناوری در هنر
آموزش مقدماتی کسب‌وکار دیجیتال و سایر؛	کاربرد فناوری در علم

- برنامه‌های تعاملی مراکز امریکایی

برنامه‌های تعاملی مراکز امریکایی برخلاف برنامه‌های آموزشی این مراکز با درگیرکردن جامعه میزبان و در مسیر حرکت به سمت عمق‌دادن فعالیت‌های این مراکز در محیط‌های فراتر از این مراکز در دستور کار قرار گرفته است. برنامه‌های تعاملی مراکز و خانه‌های امریکایی در عراق با دعوت از جوانان و زنان در حوزه‌های مختلف سعی در نزدیکی بیشتر با جامعه میزبان دارد (مراکز امریکایی، ۲۰۰۶: ۸). مراکز امریکایی با برگزاری کارگاه‌ها، نشست‌ها و سمینارها در موضوعات و چالش‌های موجود در جامعه عراق تلاش می‌کنند تا با تشکیل و ایجاد گروه‌ها و مجموعه‌های مؤثر، به‌روز و توانمند از مردم عراق به‌ویژه زنان و جوانان اهداف و ارزش‌های خود را در عراق تقویت و گسترش دهند.

- مراکز و خانه‌های آمریکا در عراق

مراکز و خانه‌های امریکایی یکی از مهم‌ترین برنامه‌هایی است که دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق را پیش می‌برد و عبارتند از:

- مرکز امریکایی اربیل

مرکز امریکایی اربیل که در کتابخانه دانشگاه "هولر" کردستان مستقر است، هدف خود را ایجاد روابط گسترده در حوزه‌های مختلف بین مؤسسات عراقی و امریکایی، افراد و چهره‌های برجسته فرهنگی و اجتماعی می‌داند. مرکز امریکایی اربیل دسترسی فراوانی به منابع فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و منابع آموزشی در قالب نرم‌افزارهای مورد نیاز هر فرد را فراهم می‌کند. همچنین برنامه‌هایی چون برگزاری سمینارهای متعدد در حوزه‌های مختلف مشاوره در امور تحصیلی در امریکا، هدایت و شبکه‌سازی از نخبگان عراقی، آموزش زبان انگلیسی و سایر برنامه‌های آموزشی و دسترسی به منابع مورد نیاز آموزشی از فعالیت‌های دیگر این مرکز در دانشگاه کردستان است. این مرکز علاوه بر خدمات فوق ارائه مکان‌های رایگان برای برنامه‌های فرهنگی برگزاری کلاس‌های آموزش و یادگیری زبان انگلیسی و همچنین مشاوره برای ادامه تحصیل در امریکا و فعالیت‌های دیگر غیررسمی که توان ارتباط دادن فارغ‌التحصیلان برنامه‌های آموزشی امریکا با مؤسسات و نهادهای عراقی را داشته باشد، انجام می‌دهد. این مرکز علاوه بر خدمات فوق تعامل با عموم مردم کردستان را به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های خود در این مرکز فرهنگی انجام می‌دهند (وب‌گاه خانه امریکایی اربیل، ۱۳۹۶).

امکانات موجود در مرکز فرهنگی امریکایی اربیل مستقر در دانشگاه "هولر" کردستان: امکان دسترسی به بیش از ۱۰۰ میلیون مورد عنوان آنلاین از طریق کتابخانه‌های الکترونیکی امریکایی؛

دسترسی به بیش از ۴۰ هزار عنوان منابع موجود در قالب‌های چاپی و الکترونیکی؛ امکانات مطالعه و جلسات (وب‌گاه خانه امریکایی اربیل، ۱۳۹۶)؛ کارگاه‌های آموزشی و سمینارهای رایگان در جنبه‌های مختلف زندگی به فرهنگ امریکا. همایش‌های علمی برگزار شده در مرکز فرهنگی اربیل دانشگاه "هولر" کردستان عبارتند از: نشست‌ها و رویدادهای علمی برگزار شده برای تعامل با نخبگان دانشگاهی و فرهنگی؛ روز بین‌المللی خلع سلاح^۱؛ خدمات جوانان و داوطلبان^۲؛

1. International Scratch Day
2. Youth Service and Volunteerism

سخنرانی تعاملی روز جهانی آزادی مطبوعات: سواد رسانه‌ای برای آموزگاران و دانش‌آموزان^۱؛

کارگاه خشونت جنسیت پایه^۲؛

سمینار درمورد استفاده از انیمیشن به‌عنوان یک طرح کاربردی برای ارتباط^۳؛

نشست سبک زندگی دانشجویان بین‌المللی در آمریکا^۴؛

نشست روز جهانی کودک ارتباطات کلامی غیرکلامی^۵؛

نشست روز سازمان ملل^۶؛

کارگاه آموزشی برندسازی و بازاریابی "استارت‌آپ‌ها"^۷؛

برنامه آموزش زبان خارجی فول برایت^۸؛

نشست توجیهی بورس "همفری"^۹؛

نشست علمی آموزش عالی در آمریکا^{۱۰}؛

سمینار توجیهی بورس "فول برایت"^{۱۱}؛

کارگاه شرح حال و درخواست علمی نویسی^{۱۲}؛

سمینار تحصیل در مؤسسات آمریکایی^{۱۳}؛ (وب‌گاه خانه آمریکایی اربیل، ۱۳۹۷).

- فعالیت‌های اجتماعی مرکز آمریکایی اربیل

فعالیت‌های مرکز آمریکایی اربیل در حوزه تعاملی اجتماعی و عمومی که نقش مهمی در برقراری ارتباط اهداف سیاست خارجی آمریکا با عرصه عمومی دارد، عبارتند از:

1. World Press Freedom Day interactive web chat: Media literacy for educators and students
2. Gender based violence - Workshop
3. Seminar on using Animation as a platform for communication
4. Life as an international student in the United States
5. World Kindness Day: Verbal and Nonverbal Communication
6. United Nations Day
7. Branding and Marketing for Startups
8. Fulbright Foreign Language Teaching Assistant (FLTA) Program
9. Humphrey Fellowship Program
10. US Education: Study in the USA
11. Fulbright Scholarship briefing
12. Curriculum Vitae and Resume Letter Writing
13. Study in the United States Institutions (SUSI)

مبارزه با تبعیض جنسیتی؛
 کتابخوانی روز جهانی زن؛
 آزار جنسی: آنچه ما باید بدانیم؛
 زنان در تجارت؛

تقویت (ترویج) مدارا از طریق پویانمایی؛

خواندنی‌های هفته شعرخوانی؛^۶

فعال‌سازی کارآفرینان جوان؛^۷

آموزش بیت کوین (پول دیجیتال)؛^۸

مهارت‌های ارتباطی بین افراد؛^۹

روز جهانی گیاه‌خواران؛^{۱۰}

روز جهانی یوگا؛^{۱۱}

روز جهانی سرطان؛^{۱۲}

روز جهانی بهداشت^{۱۳} (خانه امریکایی اربیل، ۱۳۹۶).

علاوه بر مراکز معرفی شده فوق در عراق مراکز امریکایی دیگری نیز وجود دارد که به لحاظ فعالیت دقیقاً برنامه‌های فوق را در محیط داخلی عراق اجرا می‌نمایند. این مراکز عبارتند از:

- خانه امریکایی "دهوک"، دانشگاه دهوک؛

- خانه کتاب میسان، دانشگاه میسان؛

-
1. Gender parity
  2. International Women's Day: Book reading
  3. Sexual Harassment: What you need to know
  4. Women in Business
  5. Promoting Tolerance Through Animation
  6. Reading Seminars Series 2018 Part Two: Poetry reading
  7. Activating Young Entrepreneurs
  8. Bit coin Training
  9. Interpersonal Communication Skills
  10. World Vegetarian Day
  11. International Day of Yoga
  12. World Cancer Day
  13. World Health Day

- مرکز بین‌المللی موصل، دانشگاه موصل؛

مرکز فرهنگی بین‌المللی نجف، دانشگاه کوفه

مرکز حکمت تکریت، دانشگاه تکریت (سفارت آمریکا در بغداد، ۱۳۹۶).

این مراکز و خانه‌ها بازوان اجرایی در گسترش فرهنگ و ارزش‌های آمریکا در حوزه عمومی و تقویت فهم مثبت از آمریکا آن چیزی است که وزارت خارجه در چارچوب دیپلماسی عمومی دل در گرو آن دارد.

مؤلفه‌های منطقه‌ای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران

ارتباط مستقیم و تنگاتنگ کارکردهای داخلی نظام با سیاست خارجی و تأثیر متقابل و تعامل آنها با یکدیگر، دلیل پیوند و گسترش امنیت نظام جمهوری اسلامی به امنیت جهان اسلام و منطقه غرب آسیاست. تحرکات سیاسی نظامی گسترده آمریکا جهت مهار نظم موردنظر جمهوری اسلامی ایران و پیشگیری از تقویت این نظم در کشورهای منطقه و جهان اسلام، امنیت ملی جمهوری اسلامی را به چالش فرامی‌خواند.

اصلی‌ترین شاخص امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران در بعد منطقه‌ای از مؤلفه‌های اساسی زیر تشکیل می‌شود.

- استقرار نظم منطقه‌ای مطلوب جمهوری اسلامی ایران؛

- نفی حضور مستقیم آمریکا در حلقه فوری امنیت جمهوری اسلامی ایران؛

- تقویت نیروهای وفادار به گفتمان مقاومت در منطقه؛

- دستیابی به فرصت‌های اقتصادی بیشتر؛

- حمایت از مستضعفان و جنبش‌های سیاسی مخالف هژمونی آمریکا در منطقه.

استقرار نظم منطقه‌ای مطلوب جمهوری اسلامی ایران

نظم سیاسی به معنای وجود قواعد، ساختارها و روندهای نسبتاً مشخص رفتاری در یک مجموعه امنیتی منطقه‌ای یا نظام بین‌المللی است که موجب می‌شود تا بازیگران در برابر رویدادها، رفتار نسبتاً مشخص و قابل انتظاری از خود بروز دهند. جمهوری اسلامی ایران در تلاش است تا با بازتعریف شرایط و رفتار بازیگران در منطقه نظم سیاسی موردنظر خود را که مبتنی بر آموزه‌های راهبرد منطق گفتمانی خود نظیر "نفی سلطه"، "اتحاد اسلامی"، "قدرت‌یابی مسلمانان"، "برقراری امنیت توسط کشورهای منطقه"، "آمادگی برای مقابله با نظام سلطه"،

"دفاع از مظلوم"، "آزادی فلسطین" و نهایتاً "بنانهادن تمدن نوین اسلامی" ایجاد نماید (امام خمینی(ره)، ۱۳۷۰، ج ۲۱: ۹۱).

بنابراین، سامان سیاسی مطلوب موجود در منطقه، نظمی است که در آن ارزش‌ها و منافع جمهوری اسلامی ایران با کم‌ترین هزینه تأمین شود و جمهوری اسلامی ایران به دنبال بازآرایی و بازترسیم این نظم از طریق نقش‌آفرینی و مدیریت مؤثر تحولات و رویدادهای موجود در منطقه برای رسیدن به امنیت ملی مطلوب خود در منطقه غرب آسیا می‌باشد. لذا این‌گونه می‌توان بیان داشت که اصلی‌ترین مؤلفه امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران در ابعاد منطقه‌ای "نظم منطقه‌ای" می‌باشد که برای رسیدن به آن تلاش می‌کند.

مقابله با حضور مستقیم امریکا در حلقه فوری امنیت جمهوری اسلامی ایران

جدی‌ترین مؤلفه تهدیدزا برای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران حضور مستقیم امریکا در حلقه فوری امنیتی (مرزهای جمهوری اسلامی ایران) می‌باشد. ماهیت تنش‌زای روابط جمهوری اسلامی ایران و امریکا سبب شده است تا نزدیکی جغرافیایی امریکا به مرزهای جمهوری اسلامی ایران از جدی‌ترین و مهم‌ترین خطوط قرمز امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران به‌شمار آید. تضادهای گفتمانی و حضور امریکا در منطقه غرب آسیا و در همسایگی مرزهای ایران، سبب شکل‌گیری پایه‌های ذهنی و عینی تهدید علیه منافع جمهوری اسلامی ایران شود. از این‌رو، برای تأمین امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران مقابله با حضور مستقیم و یا غیرمستقیم امریکا در مرزهای جمهوری اسلامی ایران در دستور کار سیاست خارجی و امنیتی جمهوری اسلامی قرار دارد و تمامی نهادهای مرتبط با سیاست خارجی و امنیت ملی جمهوری اسلامی با دراختیارگرفتن همه امکانات و توانمندی‌های خود موظف خواهند بود تا با حضور میدانی و مستقیم، امریکا را در همسایگی مرزهای جمهوری اسلامی ایران مقابله نمایند. بنابراین، اولویت‌دارترین و فوری‌ترین مؤلفه امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران جلوگیری و ممانعت از حضور پرتعداد و پرحجم نیروهای نظامی امریکا و مخالفت با ساختن و ایجاد پایگاه‌های نظامی این کشور در عراق و افغانستان است. برای رسیدن به این هدف مهم از همه امکانات مرتبط با حوزه امنیت ملی بهره خواهند برد.

تقویت نیروهای وفادار به گفتمان مقاومت در منطقه

یکی از مؤلفه‌های اصلی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران در ابعاد منطقه‌ای، تقویت و پشتیبانی از نیروهای وفادار به گفتمان مقاومت در منطقه می‌باشد. "حمایت و پشتیبانی از نیروهای وفادار به گفتمان اسلام سیاسی" و "مبارزات عدالتخواهانه" ملت‌ها علیه آمریکا و رژیم اشغالگر قدس ریشه در نگاه‌های بنیادین گفتمانی و راهبرد امنیت ملی جمهوری اسلامی دارد. با وجود حامیان و وفاداران بی‌شمار انقلاب اسلامی (معتقدان به تفکر اسلام سیاسی) در دنیای اسلام و مقبولیت بالای دینی و سیاسی تفکر انقلاب اسلامی بین این گروه‌ها و افزایش فشار دولت‌های مخالف گفتمان اسلام سیاسی در عرصه بین‌الملل در محیط داخلی و ضرورت دفاع در خارج از مرزهای جمهوری اسلامی امکان دستیابی به اهداف و اولویت‌های امنیت ملی و تقویت نیروهای وفادار به گفتمان مقاومت در منطقه، گزینه‌ای عقلانی و کاملاً عملیاتی است (عمید زنجانی و اسلامی، ۱۳۹۰).

از این رو، ضرورت تقویت نیروهای وفادار به گفتمان مقاومت در منطقه به یکی از مؤلفه‌های بنیادین امنیت ملی جمهوری اسلامی تبدیل شده است. این گروه‌ها که عموماً در ابتدا برای ساماندهی و سازماندهی نیازمند پشتیبانی‌ها و آموزش‌های ارائه‌شده از طرف جمهوری اسلامی می‌باشند، اما در ادامه و تحت راهبرد "خودکفایی" عموماً از حمایت‌های پشتیبانی ایران کاملاً مستقل شده، ولی به‌علت پذیرش اعتقادی ایران و داشتن حمایت‌های مردمی مؤثر از مقاومت در درون کشورهای خود و پذیرش جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان الگویی مناسب برای حکمرانی به‌عنوان بخش مؤثر راهبرد امنیت ملی و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران تبدیل شده است. در چنین فضایی، رویکرد توسعه و تقویت جریان‌ات و نیروهای وفادار به گفتمان "مقاومت در برابر سلطه و اشغالگری" و عمق‌بخشی اجتماعی و مردمی این نیروها در درون کشورهای خود، به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های منطقه‌ای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران مفهوم یافته و در دستور کار نهادهای مجری سیاست خارجی و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرد (مرادیان، ۱۳۸۵) تا با ایجاد زمینه‌های مؤثر اجتماعی جریان‌ات، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی در توسعه و قدرت‌یابی این جریان‌ات در بسترهای قانونی کشورهای اسلامی اقدام نمایند.

دستیابی به فرصت‌های اقتصادی در منطقه غرب آسیا

یکی از اصلی‌ترین اولویت‌های سیاست خارجی و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، بهره‌مندی از فرصت‌های اقتصادی موجود در بستر کشورهای منطقه برای بهبود وضعیت اقتصادی است. از این رو، جمهوری اسلامی ایران همواره به بازار کشورهای منطقه به‌عنوان یک هدف مهم و قابل توجه در تراز مؤلفه‌های امنیت ملی چشم داشته و دارد (عبدالله‌خانی، ۱۳۸۲). علاوه بر این هدف بهره‌مندی جمهوری اسلامی ایران از نظام بانکی و پولی کشورهای منطقه به‌ویژه عراق در زمان تحریم، اهمیتی دوچندان می‌یابد. از این رو، علاوه بر توسعه و رونق صادرات کالا و خدمات که شاخص مهم و اساسی در رونق اقتصاد داخلی می‌باشد، جلوگیری از کامل شدن تحریم اقتصادی و قطع دسترسی ایران به محیط اقتصادی بین‌المللی از جمله واردات کالای موردنیاز کشور و بی‌اثرسازی تحریم‌ها، مسائل بعدی دیگری است که حوزه اقتصادی و فرصت‌های اقتصادی موجود در این کشورها از جایگاه یک موضوع صرفاً اقتصادی فراتر رفته و وارد مسائل حوزه امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران می‌شود (ره‌پیک، ۱۳۸۷).

اتصال مسائل زیربنایی اقتصادی در این کشورها به‌ویژه در حوزه‌های برق و انرژی و خدمات زیربنایی باعث خواهد شد تا فشار افکار عمومی اجازه همراهی دولت‌ها و نخبگان سیاسی این کشورها را با تحریم‌ها و فشار اقتصادی آمریکا ندهند و جمهوری اسلامی توان رسیدن به اهداف ملی و اقتصادی خود را پیدا نماید.

حمایت از مستضعفان و جنبش‌های سیاسی مخالف بر تری آمریکا در منطقه

یکی از شاخصه‌های اصلی امنیت ملی جمهوری اسلامی با تمرکز بر حوزه سیاست خارجی و منطقه‌ای، رویکرد دفاع و حمایت از مستضعفان و جنبش‌های طرفدار اسلام سیاسی می‌باشد. این رویکرد که منبعث از اصول تصریح شده قانون اساسی به‌ویژه اصل ۱۵۲ و ۱۵۴ و آراء و اندیشه‌های رهبران انقلاب اسلامی (امام خمینی و امام خامنه‌ای) مبنی بر تقویت گفتمان مقاومت در سراسر دنیای اسلام می‌باشد (عبدالله‌خانی، ۱۳۸۲). از اصول حاکم بر تعریف امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. بنابراین، توسعه گفتمانی "نظریه مقاومت اسلامی" و حمایت از "وفاداران به مبارزه علیه سلطه‌طلبی" و "جریان مقاومت" و "مردم و مستضعفان عالم" به‌عنوان یک مؤلفه مهم در امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران به حساب می‌آید.

حمایت‌های سیاسی و تعامل گسترده با جریانات و احزاب گروه‌ها و شخصیت‌های سیاسی مستقل و مخالف هژمونی آمریکا بر جهان و منطقه، از اصول سیاست خارجی و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. این حمایت عموماً دربردارنده حمایت‌های سیاسی و اقدامات انسان‌دوستانه می‌باشد. در قالب این راهبرد حضور هیئت‌های دوستی، حمایت و فعالیت در چهارچوب رسمی پذیرفته‌شده در قالب منشور ملل متحد، استفاده از ابزارهای موجود در درون سازمان ملل، سازمان‌های منطقه‌ای، جنبش عدم تعهد، برای حمایت از این مؤلفه مورد توجه در امنیت ملی جمهوری اسلامی است که انجام می‌پذیرد. بنابراین، با گسترش و توسعه تفکر مبارزه با هژمونی آمریکا به‌ویژه در منطقه غرب آسیا، امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران در وضعیت باثبات‌تری قرار می‌گیرد.

حمایت از هویت ملی با تأکید بر عناصر مقوم اصلی آن نظیر مذهب شیعه و زبان فارسی

یکی دیگر از مؤلفه‌های اصلی و قابل توجه امنیت ملی در بعد منطقه‌ای، حمایت از هویت ملی با تأکید بر عناصر مقوم اصلی آن نظیر مذهب شیعه و زبان فارسی در منطقه غرب آسیاست. این مؤلفه‌ها هرچند در لایه‌های بیرونی تر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران قرار دارد، اما یکی از سنجه‌های قابل توجه امنیت ملی، "تقویت هویت شیعی" و "رونق بخشی زبان فارسی" در حوزه تمدنی نورو است (عبدالله‌خانی، ۱۳۸۲).

از این رو، تقویت و گرامی‌داشت هویت شیعه و زبان فارسی به‌عنوان راهنمای عمل امنیت ملی در منطقه به‌ویژه دنیای شیعه و حوزه تمدنی نورو می‌باشد که تشکیل‌دهنده بخشی از منطق رفتاری سیاست خارجی و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران است. پدیده‌هایی مانند "فارسی زبان علم" و "اربعین: رویدادی هویت‌ساز" بخشی از رویکردهایی است که نشان‌دهنده بیان‌های تأثیرگذار سویه‌های هویتی بر مؤلفه‌های منطقه‌ای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران است که تلاش دارد در لایه‌های غیرامنیتی گسترش آن را دنبال نماید. از این رو، می‌توان گفت "تقویت هویت شیعی" و تلاش برای "رونق بخشی زبان فارسی" در حوزه تمدنی نورو از مؤلفه‌های امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران در سطح منطقه‌ای است که عموماً بر بخش‌های هویتی تمدنی جمهوری اسلامی ایران تأکید می‌کند (مصاحبه با کاظمی قمی، ۱۳۹۶).

تأثیر دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران

دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق درصدد ترسیم نظم و مؤلفه‌های مدنظر آمریکا در این کشور است. در صورت تحقق نظم و راهبردهای موردنظر آمریکا در این کشور، مؤلفه‌های منطقه‌ای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران به‌چالش کشیده می‌شود که مهم‌ترین اهدافی است که دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق به دنبال تحقق آن است. این اهداف و چگونگی تأثیرگذاری آنها بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران در ادامه خواهد آمد.

عراق، شریکی برای آینده

راهبرد دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق با تمرکز بر سه حوزه مردم، نخبگان و حکومت سعی در کمک‌رساندن به تحقق راهبرد کلان ترسیمی آمریکا برای دولت عراق با عنوان راهبرد "شریکی برای آینده" دارد (راهبرد امنیت ملی آمریکا، ۲۰۰۵: ۳).

برای رسیدن به شراکت راهبردی دولت عراق با آمریکا، برقرار نمودن سامان و نظم سیاسی جدید موردنظر امریکایی‌ها در عراق مقدمه‌ای ضروری و غیرقابل چشم‌پوشی این راهبرد خواهد بود. برقراری نظم موردنظر امریکایی‌ها در منطقه و ترسیم "خاورمیانه جدید" یا بزرگ، جز با برقراری نظم موردنظر خود در عراق محقق نخواهد شد. همان‌گونه که "جوزف نای" در تعریف خود از دیپلماسی عمومی معتقد است که برقراری ارتباطات راهبردی از اصلی‌ترین ابعاد دیپلماسی عمومی کلاسیک است (نای، ۲۰۰۸)، مهم‌ترین هدف ارتباطات راهبردی در عراق برای آمریکا، ترسیم نظم موردنظر و مدل حکمرانی خود در این کشور است. با پیاده‌سازی و عملیاتی نمودن موفق الگوی "حکمرانی امریکایی" در عراق نظم منطقه‌ای به نفع آمریکا تعریف خواهد شد. برای رسیدن به این هدف راهبردی دیپلماسی عمومی آمریکا از اصلی‌ترین ابزارهای در اختیار حکمرانان و راهبردنویسان امریکایی است (آرمیتاژ و البرایت، ۲۰۰۸: ۴۵).

تحقق نظم سیاسی مطلوب آمریکا در بغداد نیازمند به‌کارگیری فعالانه راهبرد دیپلماسی عمومی آمریکا خواهد بود. دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق برای رسیدن به این هدف، دو روش را پیش می‌برد. نخست با تبلیغ و ترویج و ترسیم جامعه موعود برخاسته از نظم امریکایی برای سه حوزه مردم، نخبگان و حکومت، گفتمان‌سازی مؤثری را انجام می‌دهد.

بنابراین، در این راهبرد، دیپلماسی عمومی آمریکا می‌کوشد تا نشان دهد عراق پیشرفته و ثروتمند برخوردار از رفاه و صلح، عراقی است که در آن جامعه و حکومت عراق متحد و هم‌پیمان تمام‌عیار امریکایی‌ها باشد. در این حوزه، دیپلماسی عمومی آمریکا درصدد است تا آمریکا را به‌عنوان یک "منجی و نجات‌دهنده" تصویر نموده و ضرورت رسیدن به عراق مطلوب را همراهی و همگامی مردم، نخبگان و حکومت عراق با آمریکا و نظم موردنظر او تعریف نمایند. از این‌رو، این راهبرد را تبلیغ می‌نماید که عراق آینده جز با حضور و بقای آمریکا در عراق به‌دست نخواهد آمد (نای و آرمیتاژ، ۲۰۰۷).

دوم دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق تلاش می‌کند تا از شکل‌گیری و گسترش هر اندیشه و تفکر و جریان مؤثر و قابل‌اعتنا برای مقابله با رویکرد نخست‌جولوگیری نماید. در این بخش دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق با تصویرسازی برای مردم و "مدیریت ادراک" نخبگان عراقی درصدد هستند تا جریانات و تفکرات دیگر را که معتقد به عدم همراهی با نظم موردنظر امریکایی‌ها در عراق می‌باشند، به‌عنوان مانع و مسئله برای بنانهادن عراق آینده و مخالف با منافع ملی عراق معرفی نمایند. در این بخش، دیپلماسی عمومی آمریکا با تکیه بر شبکه‌ها و ابزارهای متنوع و متکثر، سعی دارد جمهوری اسلامی ایران و جریانات مقاومت در عراق را به‌عنوان مانع اصلی پیشرفت و آبادانی عراق ترسیم نموده و این مجموعه را به‌عنوان یک خطر برای آینده عراق ترسیم نماید. دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق برای بنا نهادن نظم سیاسی موجود در عراق که خروجی آن شریکی راهبردی برای آمریکا در غرب آسیا باشد، سعی در ایجاد زمینه‌های مؤثر برای عملیاتی‌نمودن راهبرد "عراق شریکی برای آینده" دارند. تا از طریق روی‌کارآوردن شریکی مطمئن برای آینده، سامان سیاسی موردنظر خود را در منطقه غرب آسیا تحقق بخشد.

این راهبرد اعلانی آمریکا (عراق، شریکی برای آینده) برای عراق پسااشغال، به‌طورکامل در تضاد با مؤلفه‌های منطقه‌ای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تعریف می‌شود. باتوجه‌به اینکه مهم‌ترین جریانات مخالف با نظم موردنظر آمریکا در عراق دارای پیوندهای عمیق فرهنگی، سیاسی و اجتماعی با گفتمان سیاسی موجود در ایران هستند و قدرت‌گرفتن این گروه‌ها و جریانات در عراق منجر به افزایش عمق راهبردی جمهوری اسلامی ایران خواهد شد، لذا

شکل‌گیری نظم موردنظر امریکا در بغداد، محدودکننده عمق راهبردی مدنظر جمهوری اسلامی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های امنیت ملی جمهوری اسلامی خواهد بود. بنابراین، هراندازه دیپلماسی عمومی امریکا در عراق مهیاکننده برقراری این نظم باشد، به همان اندازه بر امنیت ملی جمهوری اسلامی تأثیرگذار خواهد بود. علاوه بر تهدیدشدن عمق راهبردی جمهوری اسلامی به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین مؤلفه‌های نظم منطقه‌ای مطلوب جمهوری اسلامی، وجود نظم سیاسی غیرمعارض با اصول اصلی امنیت ملی جمهوری اسلامی (حسن همجواری) عدم حضور امریکا در مرزهای جمهوری اسلامی در مرزهای فوری امنیت ملی خود تعریف نموده است، در اثر فعالیت‌های دیپلماسی به‌چالش کشیده می‌شود (مصاحبه با مقام ایرانی، ۱۳۹۶).

دیپلماسی عمومی امریکا کمک می‌کند تا دولت همسو و همگرا با امریکا در بغداد مستقر شود و استقرار چنین دولت و سامان سیاسی همسو با امریکا باعث خواهد شد تا انگاره در معرض تهدیدبودن مرز غربی جمهوری اسلامی ایران از طرف دولت همسو با امریکا پدید آید. این تهدید یعنی وجود دولت واگرا با ایران و همسو با امریکا باعث خواهد شد تا احساس تهدید در فوری‌ترین حلقه امنیت ملی ایران (مرزهای غربی ایران) آن هم توسط اصلی‌ترین تهدیدکننده جمهوری اسلامی، خطری فوری برای امنیت ملی تلقی شود. این تهدید با افزایش فعالیت‌های دیپلماسی امریکا برای نفوذ و حضور امریکا بر دولت بغداد و تسلط جریان و گفتمان همراه با امریکا برفضای سیاسی، نظامی و اجتماعی عراق عینی‌تر خواهد شد و جمهوری اسلامی را برای مهار این تهدید فزاینده به‌سختی خواهد انداخت. از دیگر مؤلفه‌های سیاسی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران که به الهام‌بخشی الگوی سیاسی مدنظر جمهوری اسلامی تأکید دارد، با برآمدن نظم سیاسی امریکا ساخته در عراق به‌چالش کشیده خواهد شد. بنابراین، این بخش از مؤلفه‌های امنیتی جمهوری اسلامی در اثر دیپلماسی عمومی امریکا نیز تبدیل به چالشی مهم در نقطه‌ای از جهان عرب که نزدیکترین حوزه گفتمانی با بنیان‌های نظم سیاسی مدنظر جمهوری اسلامی را دارد، برای تصمیم‌سازان و دولتمردان جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یک تهدید تلقی می‌شود. بنابراین با فعالیت گسترده دیپلماسی عمومی امریکا در عراق برای اجرایی‌سازی راهبرد "عراق شریکی برای آینده" که منجر به سامان‌یافتن نظم

سیاسی مطلوب آمریکا خواهد شد، مؤلفه‌های متعدد امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران به‌چالش کشیده خواهد شد.

جریان‌سازی اجتماعی - فرهنگی علیه گفتمان اسلام سیاسی و جمهوری اسلامی ایران

یکی از اصلی‌ترین پایه‌های منطقه‌ای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، وجود جریان‌های اجتماعی و فرهنگی متعدد همسو با خود در درون کشورهای اسلامی و به‌ویژه در عراق می‌باشد. این جریان‌های اجتماعی و فرهنگی که در ادبیات سیاسی رهبران جمهوری اسلامی عمق راهبردی تعبیر می‌شود، از اصلی‌ترین مؤلفه‌های تأمین امنیت ملی جمهوری اسلامی در عراق می‌باشد. جریان‌های فرهنگی و اجتماعی موجود در این دو کشور در حالت طبیعی به همگرایی و همزایی با ایران می‌نگرند. این نگرش باعث می‌شود تا جمهوری اسلامی ایران، توان تأثیرگذاری قابل‌توجهی را در خارج از مرزهای جغرافیایی خود پیدا نماید. این توان با تغییر سامان سیاسی در عراق و به‌قدرت‌رسیدن شیعیان همسو با جمهوری اسلامی ایران ارتقا یافت. استمرار این رویکرد در تعارض با اهداف سیاست خارجی و امنیت ملی آمریکا برای تعریف جریان‌های اجتماعی و فرهنگی موردنظر خود می‌باشد. بنابراین، سیاست راهبردی آمریکا برای حضور در منطقه تضعیف جریان وفادار به جمهوری اسلامی ایران از طریق جریان‌سازی‌های اجتماعی و فرهنگی با رویکرد موردنظر خود است. برای اجرایی‌سازی این رویکرد دیپلماسی عمومی آمریکا با تمرکز بر نهادسازی اجتماعی در درون جامعه عراق سعی در ایجاد جریان‌های اجتماعی و فرهنگی وابسته به خود برای ایجاد تغییرات مطلوب خود در جامعه عراق دارند. این سیاست از طریق روش‌های زیر در دستور کار دیپلماسی عمومی آمریکا قرار دارد. این جریان‌سازی‌ها عبارتند از:

الف. گسترش جامعه مدنی برای مقابله با جریان وفادار به گفتمان مقاومت و اسلام سیاسی

دیپلماسی عمومی آمریکا در نگاه "جوزف نای" در راستای اهداف کلان خود درون کشور هدف به ارتباطات راهبردی دست پیدا کند. برای دستیابی به ارتباطات راهبردی و اهداف راهبردی، تشکیل و تقویت جامعه‌ای همسو و همراه با آمریکا یکی از اصلی‌ترین راهبردهای دیپلماسی عمومی آمریکایی‌ها در درون کشورهای هدف خواهد بود (نای، ۲۰۰۸).

برای ترسیم جامعه و اجتماع موردنظر دیپلماسی عمومی امریکا، تلاش برای گسترش جامعه مدنی مبتنی بر ارزش‌ها و شاخص‌های مطلوب امریکا در حوزه اجتماع در کشور عراق در دستور کار قرار گرفته است. از طرف دیگر، نقش‌آفرینی نهادهای اجتماعی نظیر دین و هویت‌های اجتماعی دیگری نظیر عشایر و اقوام عموماً در مسیر توسعه عمق فرهنگی و اجتماعی جمهوری اسلامی و در تضاد با شاخص‌ها و سنجه‌های امریکایی برای تحقق جامعه مدنی است. از این رو راهبرد گسترش جامعه مدنی به‌عنوان یک راهبرد مهم در حوزه فعالیت‌های اجتماعی انجام شده توسط دیپلماسی عمومی امریکا در عراق است (کارگروه جامعه مدنی پروژه آینده عراق، ۲۰۰۳).

تفوق هویت عربی - عشیره‌ای و نقش‌آفرینی مهم و مؤثر دین در عراق از جمله مشکلاتی است که امریکایی‌ها برای ایجاد تغییرات مدنظر خود در این کشور در حوزه مردم با آن روبه‌رو هستند. تمرکز بر هویت زدایی عشیره‌ای و کاستن از نقش مهم و مؤثر دین در جامعه عراق راهبرد اصلی دیپلماسی عمومی امریکا می‌باشد. دیپلماسی عمومی امریکا ایجاد تغییرات بنیادین در جامعه مذهبی و عشیره‌ای عراق را به‌منظور حداقل‌رسانی ارتباط و پیوند با جمهوری اسلامی ایران در عرصه فرهنگی و اجتماعی با جامعه عراق در دستور کار قرار داده است. لذا گسترش جامعه مدنی در عراق در افق مطلوب سیاست‌های امریکا، می‌باید این کشورها را از کشوری با هویت‌های عمیق اسلامی - عشیره‌ای به کشوری همگرا و همسو با ارزش‌ها و منافع امریکا در منطقه غرب آسیا تبدیل کند تا از این طریق میدان‌داری جریان‌ات مدنی عمدتاً جوان تغییرات مؤثری را در این جوامع ایجاد نمایند. این تغییرات که عموماً گسترش‌دهنده رویکردهای مدرن مورد توجه دستگاه سیاست خارجی امریکاست، در صورت تحقق می‌تواند بر عمق فرهنگی و اجتماعی ایران در این کشور اثرگذار باشد. با کاهش نفوذ عناصر مقوم هویت بومی (دین و عشیره و قبیله) در اثر فعالیت‌های دیپلماسی عمومی امریکا جریان فرهنگی و اجتماعی طبیعی موجود در این کشور اثرگذاری کم‌تری را بر فرایندهای کلان جامعه خواهند داشت. کاهش نقش‌آفرینی حوزه‌هایی که در آن جمهوری اسلامی دارای مزیت نسبی برقراری ارتباط با این کشور در حوزه‌های اجتماعی است، می‌تواند به تضعیف پایه‌های نظم منطقه‌ای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران منجر شود.

ب. تربیت رهبران جدید اجتماعی و فعالان مدنی

مهم‌ترین حوزه تمرکز دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق حوزه مردم و فضای اجتماعی می‌باشد. حضور چهره‌های شاخص اجتماعی در درون هر جامعه و اجتماع با هر نوع نگاه و تفکر از ضروری‌ترین نیازهای فضا سازی اجتماعی است. فضای اجتماعی موجود در این کشور باتوجه به حضور و نفوذ جریانات سنتی و مذهبی در اختیار جریانات واگرا با آمریکا در این کشور می‌باشد (آرمیتاژ و البرایت، ۲۰۰۸).

این واگرایی اجتماعی زمانی برای سیاست خارجی امریکایی ضرورت و اهمیت پیدا می‌نماید که گفتمان مورد نظر جمهوری اسلامی در این کشور به‌ویژه در حوزه اجتماعی دارای عمق بسیار زیادی باشد. پیوندهای گسترده اجتماعی در حوزه نخبگان جدید حاکم بر این کشور، وجود قرابت‌های مؤثر فرهنگی نظیر دین، تاریخ، هویت مشترک و مذهب در عراق، باعث می‌شود تا مؤلفه منطقه‌ای امنیت ملی جمهوری اسلامی در این کشور به‌طور طبیعی دارای امتداد و عمق گردد. این امتداد فرهنگی و اجتماعی منجر به باز تولید قدرت فرهنگی و گفتمانی در حوزه اجتماعی می‌شود و این افزایش قدرت باعث می‌شود تا رهبران و متنفذین در بستر طبیعی عموماً همراه و همسو با رویکردهای اجتماعی جمهوری اسلامی به‌عنوان چهره‌های مرجع و متنفذ تبدیل شده و در حال اثرگذاری مؤثر بر فضای اجتماعی همراه با جمهوری اسلامی خواهد بود. با چنین رویکردی چهره‌های شاخص و فعالان برجسته اجتماعی جامعه عراق به‌ویژه در بخش شیعیان آن عموماً با رویکرد مذهبی و دینی به اثرگذاری و فعالیت‌های اجتماعی مشغولند. این نگاه عموماً در خدمت نوعی از تفکر است که در نگاه راهبردی با فضا‌های اجتماعی مدنظر آمریکا برای عراق پس از اشغال در تضاد شدید است (دجرجیان، ۲۰۰۳: ۲۴).

بنابراین، ایجاد تغییرات مدنظر دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق پس از اشغال به‌ویژه در بخش شیعیان، تربیت و تقویت رهبران جدید اجتماعی و فعالین مدنی از روش‌های عمده‌ای است که می‌باید در دستور کار قرار گیرد. تربیت رهبران و فعالین اجتماعی در میان شیعیان عراق می‌باید در مسیر جایگزین‌سازی رهبران و فعالان اجتماعی کنونی، که با رویکرد دینی فعالیت می‌کنند، اتفاق افتد. لذا تحولات فضای اجتماعی از دید دیپلماسی عمومی آمریکا

می‌باید در مسیر تربیت رهبران اجتماعی و فعالان مدنی عراق به‌گونه‌ای مدیریت شود که در آن نسل جدیدی از فعالین اجتماعی با رویکرد مدنی و توان تأثیر بسیار بالا در حوزه اجتماعی ایجاد شود. این نسل جدید رهبران اجتماعی و فعالان مدنی با تمرکز بر مؤلفه‌های هویتی مدرن چون آموزش‌های مدنی، حقوق بشر، حقوق شهروندی، جامعه مدنی و جدایی نهاد دین از سیاست می‌کوشند تا فضای جدیدی را برای فعالیت‌های خود ایجاد نمایند (مصاحبه با حکیم، ۱۳۹۷).

این افراد که با تمرکز رسانه‌ای عموماً به چهره‌های مشهور و شناخته‌شده اجتماعی تبدیل می‌شوند، توسط سازمان‌ها و نهادهای دیپلماسی عمومی آمریکا به‌ویژه در قالب نوین آن حمایت می‌شوند، تکثیر رهبران اجتماعی و فعالان مدنی همراه با آمریکا باعث خواهد شد تا مدیریت تحولات اجتماعی ازسوی فعالین اجتماعی همسو با ایران خارج گردد. تضعیف جریان‌های اجتماعی موجود همسو با ایران در این کشور سبب شکل‌گیری جریان واگرا با ایران خواهد شد که این واگرایی در حوزه اجتماعی باعث اثرگذاری بر مؤلفه‌های فرهنگی - گفتمانی امنیت ملی جمهوری اسلامی می‌شود.

ایران‌هراسی

یکی از دیگر اقدامات دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق ایجاد و گسترش ایران‌هراسی است. دیپلماسی عمومی آمریکا در این کشور باتکیه بر شبکه‌های متعدد و متکثر رسانه‌ای سعی در ارائه تصویری غیرواقعی از نقش و اقدامات جمهوری اسلامی ایران در عراق دارد (مصاحبه با کریمیان، ۱۳۹۷؛ مصاحبه با الادیب، ۱۳۹۶).

رسانه‌های اصلی آمریکا در عراق با مدیریت تصویر و برندسازی سعی دارند تا اقدامات و حضور ایران را به‌عنوان "مانع اصلی" و "مشکل بزرگ" این کشور برای رسیدن به ثبات و توسعه معرفی و تفسیر نمایند. در کنار فعالیت پرحجم و دامنه‌دار و البته فوق‌حرفه‌ای رسانه‌ای، در مدیریت راهبرد ایران‌هراسی ایجاد شبکه‌های نخبگانی در ضدیت با تفکر و راهبردهای سیاسی جمهوری اسلامی از دیگر اقدامات دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق است (مصاحبه با کاظمی قمی، ۱۳۹۶).

این شبکه‌های تازه تأسیس و البته متمول از نخبگان غرب‌گرا در این کشور میدان‌دار فکری و اجتماعی در مدیریت تصویر ایران به‌عنوان مشکل و مانع برای برقراری ثبات و توسعه هستند. این نخبگان با حضور و ارائه نظرات ایران‌ستیزانه خود در محیط‌های مختلفی نظیر دانشگاه‌ها، جلسات مؤسسات، جامعه مدنی و برنامه‌های رسانه‌ها با تفسیری غیرواقعی از نقش و اهداف جمهوری اسلامی در این کشور سعی در تخریب و غیرموجه جلوه‌دادن حضور ایران می‌نمایند. دیپلماسی عمومی آمریکا باتکیه بر برتری فناوریانه خود در تلاش است تا پیوندهای طبیعی موجود در این جامعه را با ایران بزرگنمایی کرده و برای شهروندان عراقی با ایجاد تهییج حس وطن‌دوستی ایران را "مداخله گر" در امور داخلی این کشور معرفی نماید.

این راهبرد رسانه‌ای سبب خواهد شد تا شبکه‌های میدانی تأسیس شده توسط سازمان‌های مجری دیپلماسی عمومی آمریکا برای ایجاد فشار مؤثر بر محدودسازی روابط بین ایران و عراق متمرکز شوند. علاوه بر محدودسازی روابط، تخریب جریان‌ها و مجموعه‌های دارای روابط سنتی با ایران بخش دیگری از این ایران‌هراسی است که دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق آن را دنبال می‌کند. تخریب چهره‌ها و جریان‌ها همسو با ایران سبب خواهد شد تا جریان طرفدار آمریکا در این کشور چه در فضای عمومی و چه در ساختار سیاسی توان اقدام بیشتری برای همراهی با آمریکا داشته باشند. بنابراین، تمرکز بر ایران‌هراسی و مدیریت تصویر ایران در قالب یک نیروی "مداخله گر" باعث خواهد شد تا عمق راهبردی جمهوری اسلامی در این کشور محدود شود. با فراگیر شدن موضوع ایران‌هراسی مؤلفه‌های متعددی از روابط مستحکم بین جمهوری اسلامی نظیر عمق فرهنگی، توریسم زیارتی، علائق اجتماعی، روابط اقتصادی و روابط سیاسی تحت تأثیر قرار گیرد و این تأثیرگذاری عموماً در مسیر محدودسازی روابط بخش‌های مختلف ایران در درون عراق خواهد بود. این محدود شدن عمق راهبردی بر مؤلفه‌های متعدد منطقه‌ای امنیت ملی ایران به‌طور سلبی اثرگذار خواهد بود.

دولت - ملت‌سازی غربی در عراق به‌منابه الگویی برای دنیای اسلام و عرب

یکی از اصلی‌ترین اهداف دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق، ارائه مدل دولت و جامعه با مبانی و ارزش‌های آمریکایی در دنیای اسلام می‌باشد. از این رو یکی از اهداف اصلی دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق کمک به مدیریت پروژه دولت - ملت‌سازی در این کشور است

(کمسیون مشورتی، ۲۰۱۰)، تا با به‌چالش کشیدن بنیان‌های ارزشی و هویتی موجود در منطقه به‌ویژه ایده "اسلام سیاسی" مقابله مؤثری با گسترش تفکر اسلام سیاسی انجام گیرد. بنابراین، دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق وظیفه دارد تا زمینه برقراری سامان سیاسی مدنظر آمریکا و مدل حکمرانی مطلوب آنان را توجیه و تفسیر نماید. از آنجاکه در عراق، بخش بزرگی از نخبگان و جریانات سیاسی عراق در رابطه با سامان سیاسی مدنظر آمریکا همراه نمی‌باشند، ضرورت همراه‌سازی این گروه‌ها و جریانات و همچنین مردم عراق نقشی است که دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق برعهده دارد. فعالیت گسترده رسانه‌ای برای همراه‌سازی مردم، شبکه‌سازی انبوه و مشارکت‌دادن نخبگان در فرایند تغییر و مدیریت رفتار احزاب و جریانات سیاسی در قالب اتحادسازی‌های جدید و آموزش مدیران ارشد و میانی دولت عراق و ارائه برنامه‌های مختلف برای اداره حکومت در این کشور از جمله برنامه‌هایی است که دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق پیرامون دولت‌سازی آمریکا در این کشور انجام می‌دهد (بن‌سهل، ۲۰۰۸).

پروژه دولت‌سازی در عراق عموماً در سه حوزه "ایده حکمرانی" (لیبرال‌دموکراسی) "ارزش‌های سیاسی" (حداقل‌رسانی حضور و نقش‌آفرینی دین در حکومت و پذیرش ارزش‌های مبنایی آمریکا در حوزه‌های مختلفی چون حقوق بشر، حقوق زنان، حقوق اقلیت‌ها) "همراهی دولت جدیدالتأسیس در بغداد" با آمریکا پیگیری می‌شود (ساتلوف، ۲۰۰۶).

موفقیت آمریکا در بنانهادن سامان سیاسی موردنظر خود در عراق باتکیه بر فعالیت‌های دیپلماسی عمومی، باعث خواهد شد تا مؤلفه‌های اصلی گفتمان سیاسی جمهوری اسلامی نظیر "اسلام سیاسی"، "دکترین اتحاد اسلامی" و "الهام‌بخشی" در کشورهای اسلامی برای محقق‌شدن، مسیر بسیار دشواری پیش روی خود داشته باشد. دیپلماسی عمومی آمریکا می‌کوشد تا درمقابل ایده "اسلام سیاسی" نظریه "لیبرال‌دموکراسی" را ترویج و گسترش دهد (مؤسسه دموکراتیک ملی، ۱۳۹۷) و به‌جای ایده "همراهی و اتحاد در درون دنیای اسلام" ضرورت "همراهی دولت جدید" در بغداد با آمریکا را گفتمان‌سازی نماید (آژانس توسعه بین‌الملل آمریکا، ۱۳۹۸).

تثبیت دولت - ملت سازی امریکایی در دنیای اسلام و عرب به عنوان یکی از اهداف اصلی دیپلماسی عمومی آمریکا به چالش کشنده مؤلفه های اصلی گفتمان سیاسی جمهوری اسلامی به ویژه در بعد "الهام بخشی" و "امت واحده" خواهد بود. علاوه بر این، استقرار دولت هایی با رویکرد کلان همراهی با آمریکا در این کشور باعث ایجاد دغدغه های فراوان سیاسی، امنیتی، فرهنگی و اقتصادی در تهران خواهد شد. از این رو، می توان چنین گفت که دیپلماسی عمومی آمریکا با تلاش برای تحقق دولت - ملت سازی غربی در عراق به مثابه الگویی برای دنیای اسلام و عرب و تثبیت الگوی امریکایی ها در حوزه دولت سازی منجر به محدود شدن و حاشیه رفتن گفتمان سیاسی جمهوری اسلامی، کاهش زمینه همگرایی و توسعه با جمهوری اسلامی را خواهد شد که این رخداد تأثیر سلبی بسیار زیادی بر مؤلفه های متعدد امنیت ملی جمهوری اسلامی خواهد گذاشت.

نتیجه گیری

با توصیفی دقیق از عملکرد دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق توانایی تحلیل تأثیر دیپلماسی عمومی آمریکا بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران را می توان به دست آورد. با چنین نتیجه گیری از فعالیت های دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق اکنون به پاسخگویی به سؤالات مطرح شده در این تحقیق می پردازیم.

در پاسخ به سؤال نخست این پژوهش که برنامه های دیپلماسی عمومی آمریکا را در عراق مورد پرسش قرار داده بود، باید این گونه پاسخ داد که: برنامه های دیپلماسی عمومی کلاسیک آمریکا در عراق، با تمرکز بر حوزه فرهنگی، دانشگاهی، رسانه ای، توسعه ای و اجتماعی و مراکز و فضا های امریکایی اجرا خواهد شد. ساختار دیپلماسی عمومی آمریکا در عراق در مدل دیپلماسی عمومی آمریکا در این کشور برنامه های مختلف دیپلماسی عمومی امریکاست که توسط وزارت خارجه آمریکا تدوین و طراحی شده است، و از طریق سفارت آمریکا در بغداد اجرایی می شود. در این مدل وزارت خارجه آمریکا در رأس هرم اجرایی قرار دارد و سفارت آمریکا در نقش مجری اصلی برنامه های دیپلماسی عمومی کلاسیک به ایفای نقش در درون کشور عراق می پردازد.

اما در پاسخ به سؤال دوم که تأثیر دیپلماسی عمومی امریکا بر مؤلفه‌های امنیت ملی جمهوری اسلامی مورد سؤال قرار گرفته است، باید چنین پاسخ داد که دیپلماسی عمومی امریکا با ایجاد زمینه مناسب برای برقراری و ایجاد نظم منطقه‌ای موردنظر خود و تلاش برای تثبیت مستقیم امریکا در حلقه فوری امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران و جریان‌سازی اجتماعی - فرهنگی علیه گفتمان اسلام سیاسی و جمهوری اسلامی ایران و تلاش برای پایه‌گذاری و تثبیت دولت - ملت‌سازی غربی در عراق به‌مثابه الگویی برای دنیای اسلام و عرب مؤلفه‌های متعدد امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران را نظیر "نظم منطقه‌ای موردنظر جمهوری اسلامی"، "تأمین امنیت مرزهای غربی و شرقی"، "عدم حضور امریکا در حلقه فوری امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران"، "تقویت جریانات و گروه‌های همسو با ایران و مقاومت" و "الهام‌بخشی" را به‌چالش می‌کشد. دیپلماسی عمومی امریکا با اجرای برنامه مختلف در سه حوزه مردم، نخبگان و دولت سعی در بنانهادن سامان سیاسی جدید در دولت، روی‌کارآوردن نخبگان سیاسی و اجتماعی وابسته و همراه با امریکا و مدیریت تغییرات عرصه عمومی دارد. تحقق این راهبردها باعث خواهد شد تا مؤلفه‌های امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران در محیط امنیتی فوری خود به‌طور معناداری تحت تأثیر این راهبردها قرار گیرد. دیپلماسی عمومی امریکا باتمركز بر تضعیف مؤلفه‌های امنیتی جمهوری اسلامی و محدودسازی فعالیت جریانات همراه با ایران در تلاش است تا با شکل‌دادن جریان جدیدی در این کشور، مهار و کنترل جمهوری اسلامی را در دستور کار خود قرار دهد و برای رسیدن به این هدف، دیپلماسی عمومی امریکا در عراق مهم‌ترین نقش اجرایی را برعهده گرفته است. آنچه از تحلیل این اثرگذاری بر امنیت ملی جمهوری اسلامی می‌توان ذکر کرد این است که دیپلماسی عمومی امریکا اکنون به یکی از اصلی‌ترین عامل تهدیدکننده امنیت ملی جمهوری اسلامی تبدیل شده است.

منابع

فارسی

۱. امام خمینی، روح‌الله (۱۳۷۰)، صحیفه نور، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
۲. آشنا، حسام‌الدین (۱۳۸۶)، دیپلماسی عمومی و سیاست خارجی؛ پیوندها و اهداف، دوفصلنامه دانش سیاسی، شماره ۵.
۳. راف، ویلیام (۱۳۹۵)، خط مقدم دیپلماسی عمومی آمریکا، ترجمه محمدصادق بیگدلی، تهران: انتشارات بین‌المللی الهدی.
۴. ره‌پیک، سیامک (۱۳۸۷)، تهدیدات قدرت ملی، شاخص‌ها و ابعاد، تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.
۵. شیخ‌الاسلامی، محمدحسین و نوری، حامد (۱۳۹۶)، دیپلماسی عمومی، تهران: انتشارات وزارت خارجه.
۶. عبدالله‌خانی، علی (۱۳۸۲)، نظریه‌های امنیت در جمهوری اسلامی ایران، تهران: دانشگاه دفاع ملی.
۷. عمید زنجانی، عباسعلی و اسلامی، علی‌رضا (۱۳۹۰)، اولویت‌های محیط‌شناسی امنیتی از نگاه امام خمینی (ره)، فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک، سال یازدهم، ش ۴۴.
۸. قوام، سیدعبدالعلی (۱۳۸۴)، از دیپلماسی مدرن به دیپلماسی رسانه‌ای، حقوق و سیاست، ش ۱۷: ۱۰۸ - ۹۰.
۹. گنجی‌دوست، محمد (۱۳۸۷)، تحولات دیپلماسی در عصر اطلاعات، فصلنامه سیاست دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران: ۸۹ - ۶۷.
۱۰. مرادیان، محسن (۱۳۸۵)، درآمدی بر ابعاد و مظاهر تهدیدات، تهران: انتشارات راشا.
۱۱. مهری، عباس (۱۳۸۱)، بررسی مفهوم امنیت ملی و تأثیر آن در توسعه پایدار، فصلنامه مطالعات دفاعی - راهبردی دانشگاه عالی دفاع ملی، ش ۱۵.
۱۲. وب‌گاه شبکه الحره.
۱۳. صفحه شبکه اجتماعی مرکز امریکایی اریبل.

انگلیسی

1. American Corner in Sulaimaniyah available in <http://ac.univsul.edu.iq/about/about-a-c>
2. Amr Hady (2004) The Need to Communicate: How to Improve U.S. Public Diplomacy with the Islamic World Brookings Available from: <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/amr20040101.pdf>
3. Armitage Richard and Albright's madlinen (2008) Changing Course: A New Direction for U.S. Relations with the Muslim World, the Consensus Building Institute
4. Available from belfercenter.ksg.harvard.edu/files/9.2009.Public%20Diplomacy.Ideas%20for%20the%20War%20of%20Ideas.pdf
5. Available from <https://www.csis.org/analysis/smarter-more-secure-america>
6. Bleaker Roland (1997) 'Forget IR Theory', Alternatives: Social Transformation and Humane Governance, 22:1, pp. 57-86

7. Denzin and Lincoln (2011). *The Sage Handbook of Qualitative Research*. Sage Publications: USA
8. Diplomacy? Theoretical Discussion of Relational, Networked and Collaborative Public Diplomacy. *Journal of International and Area Studies*. 22. 57-77
9. Djerejian EP (2003) *Changing Minds, Winning Peace: A New Strategic Direction for U.S. Public Diplomacy in the Arab & Muslim World*. Washington, DC: The Advisory Group on Public Diplomacy for the Arab and Muslim World <http://www.state.gov/documents/organization/24882.pdf>
10. Gift-Receiving Authority; et al.: *An Outline of Selected Legal Authorities and Issues.*" Office of the Legal Adviser (Buildings and Acquisitions), U.S. Department of State. Online at <http://fa.statebuy.state.gov/content/documents/tab11.pdf>
11. Information Resource Center of Baghdad University available in <https://www.facebook.com/Information-Resource-Center-of-Baghdad-University-IRC-530923837092508/>
12. Izadi, Foad, "U.S. public diplomacy toward Iran: structures, actors, and policy communities" (2009). LSU Doctoral Dissertations.
13. Katrina Trots and Matthew Wallin (2013). *Academic Exchange: A Pillar of American Public Diplomacy: Washington, American Security Project* Available in <https://www.americansecurityproject.org/.../Ref%200135%20-%20Academic%20Exch>
14. Lee, Geun Ayhan, Kadir. (2015). *Why Do We Need Non-state Actors in Public*
15. Milliken (1999), 'the Study of Discourse in International Relations: A Critique of Research and Methods', *European Journal of International Relations*, 5:2, pp. 225-54.
16. Nye Joseph S., Jr(2008).*The Annals of the American Academy of Political and Social Science* Vol. 616, *Public Diplomacy in a Changing World*, pp. 94-109
17. Peter Krause and Stephen Van Evera, (2009) *Ideas for the War of Ideas*, Washington, and Belfer Center for Science and International Affairs
18. Richard Lee Armitage Josef Nye (2007) *CSIS Commission on Smart Power: a smarter, more secure America*, Washington, CSIS Press.
19. Ritenburg, Pete and Dennis J. Gallagher (2000). "Administering Public Diplomacy Grants and Cooperative Agreements: Topic—Grants & Cooperative Agreements; Interagency Agreements;
20. Setoff Robert. (2008) *How to Win the War of Ideas*, Washington, Washington Institute for Near East Policy
21. Strauss, A. and Corbin, J. (1994) *Grounded Theory Methodology—an Overview*. In: Norman, K.D. and Vannaeds, S.L.Y., Eds., *Handbook of Qualitative Research*, Sage Publications, Thousand Oaks, 22-23.
22. US DOS advisory group (2010) *Assessing US Public Diplomacy: A Notional Model*, Washington Department of state. Available from <https://www.state.gov/pdcommission/reports/172075>
23. USIA Overview Brochure (1996). Available from <http://dosfan.lib.uic.edu/usia/usiahome/overview.pdf>